

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
9 aug. st. v.
21 aug. st. n.

Este în fiecare duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 32.

ANUL XXIII.
1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Ce vrei...

ce vrei, să ți spun că te iubesc
C'un foc neastâmpărat?
Ori vrei să ție că te uresc
Séu dór că te-am uitat?

Privește frunțele cum cad,
De tómnă 'ngălbinite;
Privește țiile cum scad,
In nouri invélite.

Ascult' al tómnai aspru vânt
Când șueră pe-afară:
Pricepe 'n jalnicul seu cânt
A vieții-mi primăveră.

Lucreția Suciu.

Așa a fost să fie.

— Novelă. —

(Urmare.)

căci un răspuns.

După un târziu se auziră pași și un glas
de femeia, dulcele ei glas, întrebă:

— Tu ești Petre?

— Eu-s deschide. nu-i acasă Petru? ție Toma
care eră prada unui simțiment nedescriptibil.

Pe de o parte il umpluse o năpraznică bucurie,
când auzise că Ana sa nu-i păzită de aprigul ei soț,
dar tot odată șcirea că Petru nu este acasă, il spe-
riase.

— Nu deschid că sînt singură, am trimis pe
tóte slugile după Petru! răspuse Ana.

— Dar nu me cunoști, eu-s Ană! deschide, se
rugă Toma.

— Te cunosc, dar nu-ți deschid.

— Voi așteptă dară până va veni Petru.

— Fă cum vrei, dar pentru mine ar fi mai
bine decă Petru nu te-ar găsi p'aici.

— Bine, me duc dară, să nu-ți viiă nici o su-
părare dela mine.

Toma se duse acasă.

Când se trezi a doua ție i se făcea ca și când
ar fi visat mult și de tóte.

Dar o șcire grozavă il readuse la realitate.
Petru Vêrtej a fost găsit mort lângă drum in
apropierea satului.

Banii de arendă, doue bilete de bancă de câte-o
sută florini una, erau puși in fundul pălării sub căp-
tușelă.

Acésta sumă și încă trei sute florini făgădui
juna vèduvă aceluia care-i va dovedí pe ucigașul so-
țului seu.

Judecata cercetă in sus și in jos, nu dete inse
de nici o urmă.

După un an de vèduvie Ana se cunună cu
Toma.

Moise Ciunga zimbi, nu vorbi inse nimic, ce am
să amestec unde nu-mi ferbe ăla, își țiese el.

Stoica Chiul in ția noptę se întórse fórté târziu
dela cárcimă; își beuse toți banii.

A doua ție i luară boii și-i vèndură la tobă și
totuș mai remase dator ovreului cu vr'o optęeci de
florini.

Bietul om ajunsese robul evreului, căci tot ce
munciá el și cu femeia sa trebuia să ducă afurisi-
tului jidan drept camete pentru datoria sa.

III.

Trecuse un restimp de douęeci de ani.

Câte și mai câte nu se schimbaseră d'atunci.

Mumă-mea murise. tată-meu o urmase la vr'o
cățiva ani, tocmai in momentul când eu sfêrșisem cu
studiile ér dènsul cu ultimul creițar ce-i remăsese
după vèndarea tuturor nemisțătoarelor sale.

Nu-mi lăsă in moștenire nici un bun vremel-
nicesc; dar totuș eram bogat, căci aveam un nume
curat, o creșcere desăvêrșită și o invêțatură bună.

Eram doctor de drepturi, ba imi făcusem chiar
stagiunea legală și depusesem esamenul de advocat.

Volnic eram deci a deschide o cancelărie advo-
cațială ceea ce și făcui, așteptând cu dor și jale
clienții, care inse nu voiau să vină.

Făcusem greșelă de me stabilisem in orașul meu
de naștere și astfel desconsiderasem proverbul «in
patria nemo propheta», ceea ce aveam să plătesc acum
cu lipsa de incredere din partea dragilor mei com-
patrioți.

Decă se schimbaseră impregiurările mele per-
sonale, apoi fósta moșta noastră dela Dârdești nu mai
eră de recunoscut.

Parmaclicul de giur impregiur, ornat cu grădele
aurite la vèrf, dispăruse, făcènd loc unui gard viu de
mărăcini, aluni și fagi, grădina cu flori se prefăcuse

in legumărie, copacii centenari dispăruseră și in locul lor se resfătau meri, peri și alți pomi fructiferi; rota care ridică apa in sus pentru a alimentă apele săritore din parc, învărtea acum niște petre de mără, care măcinau făină; parcul eră prefăcut in livade, terasamentele de plăcere eră semănate cu porumb și ovės, baia boerescă se prefăcuse in heleșteu de pești, cu un cuvânt se ștersese până și cea nevinovată urmă de poesie; întocmirile frumoșe, grandioșe dară nefolositoare, care contribuieră mult la sērăcirea familiei mele, trebuieră să si cēdă locul unor instalațiuni practice și producătoare.

Toma Moacă, fostul vechil al tatălui meu și soțul vėduvei asasinatului Petru Vėrtej eră noul proprietar al moșiei. El făcuse aceste schimbări, trăgēnd acolo foloșe insemnate unde bietul tată-meu își cheltuisese stăricica sa și unde nici eu n'aș fi făcut altfel de cât părintele meu.

Aș fi trebuit prin urmare să fug de Dărdești, dar tocmai din contră. Vēra când pensionatele de fētițe din oraș se despopulau, când elevele mergeau să petrēcă timpul vacanțelor in casele lor parintești, atunci mi se făcea dor de Dărdești. Așă de tare doria să revēd lōsta noastră moșie, încat aprōpe in fiecare dimineță o luam la picior și dedeam un ocol gardului celui viu. Inima-mi se sbucimă de suvenirile varie ale copilării mele, de regretele unui trecut frumos, de ciuda actualității celei — moșicōse si totuși, când zăria doi ochi, in care se ogindiea nu numai poesia perită a Dărdeștilor cu parcurile, cu florile, cu terasamentele, cu cascadele sale in cea mai viua lor strălucire, nu numai limpeșimea cerului, dară și nedestăinuita zare a unei fericiri așteptate, atunci mi se deschidea raiul, me simțiam transportat de pe miserabilul pământ, in nișce regiuni visate, uitam de tōte, dar mai cu sēmă uitam că acei doi ochi, care me răpiau erau ale fiicei fostului nostru vechil, și că nebunia mea, amorul meu me adusese la mila lui Toma Moacă, care nu voiă să șcie de mine, dīcēnd că fiul unui boer calicit tot calic va remănea, ēr pe Anca a sa nu o creșcea prin pensionat, ca să ajungă după mōrtea sa muritōre de fōme sēu mai reu încă.

Astea tōte le uitam când privirea mea se intălnia cu o imbătătōre privire din acei doi ochi.

Anca me iubiă, Anca regretă ca și mine copacii din parc, florile din grădină, undele cristaline ale băii prefăcute acum in heleșteu și de căteori ni se prezentă ocașiunea prin oraș a vorbi împreună, la vr'un teatru sēu la vr'o preumblare, imi promisea că va reface la loc, tōte căte stricase tată-sēu.

Eu-i mulțamiam din inimă, adăugam acestei promisiuni ceea ce doria mai mult, dar ce nu indrăzניהm încă a exprimă, căci nu eram in stare a me prezentă independent, dinaintea fiitōrei mele.

N'avem clienți, dar speram că voi avea cât de curēnd.

Clienți-mi vor plăti onorarie strălucită, eu voi fi econom, voi stringe creițar de creițar și după un ore care timp, — după un an, mult doi aveam să uimesc pe nenea Toma Moacă arătându-i economiile mele, uimit fiind nu se va mai codi, căci in fine trebui să-i pară lucru poșitor de a-și putea da fata după fiul fostului seu stăpēn.

Toma imbētrānise cam fără de vreme. Mulți diceau, că n'ar trăi bine cu Ana de și se luaseră de dragostē. Unii susțineau chiar . . . dară să lāsăm astea.

Când mi se pārea potrivit, mai ales când puteam găsi vr'o minciună, după ce ocoleam odată de doue ori gardul viu dela Dărdești, mai intram și in curte, ba căte odată inaintam chiar până n casa.

Pe Anca o gāsiam totdeuna după pofta inimei

mele, dar lelea Ana de și mereu prevenitōră față de mine me puneă adeseori pe gânduri cu purtarea ei ce avea cătră Toma, care devenia din ce in ce tot mai posomorit.

Intr'una din zile intrānd eră la Toma, lelea Ana soțiă-sa me intimpină cu suspine.

— Ah, temerile mele, coconașule, temerile mele, imi dīse ea.

— Ce fel de temeri? intrebai eu tulburat.

In zădar căutam pe Anca, nu se vedea nicăirea.

— Că va fi bănuīt, da, bănuīt, continuă lelea

Ana.

— Cine va fi bănuīt?

— Toma!

— De ce fel de lucru!

— De un pēcat, de o fără-de-lege. Ah, de câte ori, dar mai ales, de când a luat obiceiul ca să vorbescă in vis, nu m'am deșteptat speriată și n'am ascultat cu grōză așteptānd că acum, acum își va spune pēcatul și va face din mine femeia cea mai nefericită, dar nici odată n'a scos nici o vorbă măcar de bănuēlă, ș-acuma totuș, totuș . . .

— Ce este pentru Dumneșeu, o intrerupsei eu cam cu nerăbdare.

— Ce să fie sēraca de mine, Toma este chemat la judecată.

— Pentru ce? Nu te speria așă de judecată. Omul drept — nici vorbă că nenea Toma să nu fie drept, — scapă de ori ce urmărire. Etă sūnt cu plăcere gata a-l aperi dinaintea legii.

— Iți mulțamesc coconașule, Dumneșeu să te tīe. Ah spune-mi încă odată că nu te indoiești de dreptatea lui Toma.

Acēsta rugare o rostise lelea Ana cu un glas atāt de straniu încat me puse in uimire și, făcēnd un pas inapoi o intrebai:

— Ce, dar dta ore te indoiești de nevinovăția soțului dtale. Fără să șciu ce vină i se impută trebuie să-ți mărturisesc, că . . .

— Nu coconașule, nu, țipă lelea Ana, nu me indoiesc de nevinovăția bărbatului meu, dar tōtă lumea va crede minciuna ce a născocit pēcătōsul și blăstāmatul de George Bleacă, tōtă lumea, până și judecătōria, până și dumniata . . .

— Ce minciune a născocit Bleaca?

— Ah, Dumneșeu! pēcatele m'au impins de am făgăduit cinci sute de fiorini aceluia, care-mi va dovedi pe ucigașul bărbatului meu celui dintei.

O bănuēlă infricōșată imi bāntui sufletul.

— Ce dōr . . . George Bleacă . . . cel care a aprins șura socrului dtale nu se va fi indemnat la afurisita incercare de a căștigă banii făgăduiți de dta.

— Ba da!

— Adecă dīce că nenea Toma . . .

— Da, sāraca de mine dīce că Toma . . .

— Ar fi ucis pe Petru Vėrtej intēiul bărbat al dtale. Asta ar fi grozav?

»Of Dōmne, Dōmne, de ce me bați așă de cumplit,« sbieră lelea Ana ca și aiurită, »bine șcii că eu nici o vină n'am!«

IV.

Etă că me găsisse in fine o pricină, o causă celebră, cum să exprim colegii mei dela barou, eu inse doria să nu me fi găsit mai bine nici odată.

Toma Moacă, tatăl Ancuții acusat de omucid, me alesese de apērator, de orece nici unul dintre colegii mei nu voise a se insărcinā cu acēsta afacere, care pārea perdută din capul locului.

Indiciile erau tōte in contra lui. Toma nu eră de scāpat, eu inse totuș me devotai acestei cause fiindcă in mine eram adēnc pātruns de nevinovăția lui.

Anca nu putea fi fructul unei fără-de-legi. Imposibil! Natura și-ar fi denegat eternele sale legi decât ar fi permis, că dintro unire datorită unei crimi de sânge să resară o ființă atât de plapandă, atât de curată, atât — cum să mai dic — de desăvârșită precum era Anca.

Acastă probă de nevinovăția lui Toma era suficientă pentru convingerea mea internă, dar nu numeră absolut nimic față cu literile cele reci și neflexibile ale legilor scrise, care cer alte probe, dovedi pipăite sau întărite prin jurământul martorilor aduși.

Tote probele erau in se contra lui Toma.

Etă ce statorise instrucțiunea atât din denunțările lui George Bleacă întărite de soțu-seu Stoica Chiul, cât și din mărturiile inculpatului.

In memorabila sēră in care întreprinsesem copilăreșca mea escursiune la Dârdești, morarul Petru Vêrtej plecase din cărcimă cu scop ca să mērgă acasă și să aducă lui Toma Moacă prețul arendeii.

Indată după plecarea morarului, se sculară dela mēsă din dosul șirodului George Bleacă și Stoica Chiul și eșiseră, cu scop ca să sape după o comoră ce George Bleacă ar fi aușit că s'ar găsi îngropată lângă zalhanaua din capul satului, spre acea parte unde se află și mōra lui Petru Vêrtej.

Cei doi fertați urmăriseră deci pe morar până in dreptul zalhanalei și vēduseră, că-și urmase drumul inainte.

Morarul ajunse in adevēr acasă și luase banii, după cum șcim.

George Bleacă și cu fertatul seu Stoica se apucară intru a ceea a săpă comōra.

După o sēmă de vreme aușiră pași atât dinspre sat cât și dinspre mōră.

Cei doi, ca să nu fie surprinși, se pitulară in dosul zalhanalei, care era ca la vr'o sută și mai bine pasul dela șosea și așteptaseră să trecă ōmenii care s'apropiau.

Din partea morii veniă morarul ēr din partea satului Toma Moacă.

Tocmai in dreptul locului, unde s'apucară să sape cei doi fertați, Toma se intēlni cu Vêrtej.

Morarul pārea superat pe Toma, ēr acesta stăruia mereu, ca morarul să se intōrcă.

Vorba lor peste puțin se prefăcū in cērtă și din cuvintele rostite cu glas mai tare care străbăteau până la aușul pânditorilor, acești ințeleseră, că pe morar șoția-sa l'ar fi oprit multă vreme de a nu duce banii in aceeași sēră lui Toma, dar că la cele din urmă Petru Vêrtej nu s'ar fi putut răbdă și ar fi plecat. Toma inse nu voiă să primescă banii aici in mijlocului drumului ei și dicea că va veni a doua și după ei.

La asta Petru respunse, că vede unde vrea să esă Toma, că lui nu-i ar fi atât de bani ci mai mult de a vedea pe Ana, că și dēnsa ar fi ințelēsă cu el, că l'ar fi reținut, ca să dea prilej lui Toma să viiă la mōră.

(Incheierea va urmă)

Theochar Alexi.

S o n e t.

Pe aura serii s'aude cum vine
O tainică șoptă din malul ripos;
Natura-i tăcută ș-un glas tânguios
Cu vântul de tōmnă revarsă suspine.

Și eu lângă mēsa de scrieri umplută
Iți scriu, dragă Neli, un cântec de drag;
Când raza luminei, pe drumu-i pribeag
Adorme 'n unghere din casa-mi tacută.

Ah! câtă tristētă s'așeșă pe lună
Și'n glas melancolic cum cânt'un grier,
Când dic penei mele: adio! nōpte bună.

Adio! Neli dragă... pe-o tainică nōpte;
Amorul teu vērșă in inima mea
Atăta durere... atătea dulci șōpte!

Traian H. Pop.

Istoria romānilor dela Murēșul de jos.

(Dedicată dlui Vinc. Babeș.)

(Urmare.)

I. Cenad.

Acest castru inante de venirea Ungurilor s'a numit *Muresianum*, in decretale regale 1163, 1178, 1221, 1226, ocure sub numirea Sunad, Cenad, Ghenad; dar mai până in zilele recente se putē auși din gura bētrānilor și numele antic: *Muresiana*.

Acest oraș este situat in țermurile Mureșului pe o innălțime ce dominēză indepărtare, posedē și așii multe ruine antice de o valōre istorică dar' acestea din și in și se dau perirei, pe cum s'a nimicit in zilele trecute biserica antică care s'a dovedit a fi fost edificată de Actum in onōrea S. Ion Botezătorul. Vē puteți inchipui, că câte relicvii, câte sarcofage, și chiar ōșele luptătorilor căduți in luptele intre Actum și Sunad, — s'au aflat aci, când s'a dārimat acest antic monument, și pe locul lui s'a edificat biserica rom. cat. — Parocul rom. cat. dl Killer a dispus tōte anticitățile aci allate, la muzeul din Budapesta, dēnsul posedē in memorie vie tōte săpăturile și istorisirea aflatelor monuminte

Acest oraș inante de ocuparea romană e probabil că a fost un castru dac, unde dacii muresiani posedau administrăția politică și comertială; care după ocuparea romană a devenit reședința prefecturei a ripei Tibiscului și Danubiului, și aci s'a postat centrul armatei din Leg. XIII genuină. — Dovēdă despre acēsta, este monumentul primului prefect Marcu Papiriu, petrii cu inscripția legiunei XIII (Gem. monete de pe timpul diferiților imperatori, vase, arme și diferite scule de o lucrare romană, tōte acestea dovedesc, că poporul roman a poses indelungat acest castru și aci a desvoltat o viētă culturală.

Cam pe timpul lui Iustinian (565) acestea locuri au fost ocupate de avarii dela Istru, apoi de gepide, de huni și bulgari, cari se vede a nu fi respectat nimic ce aparțineea culturai romane. Poporul romān naturalisat și aclimitisat cu aerul Daciei, in atari grele impregiurări, ce avea să facă alta decât, să se retragă la munți, păduri și intre nemārginitele bălți și trestišuri. Acum era la munți, acum la șesuri se acomodă după natura dușmanului. Claudiu avea reședința la Cubin aprōpe de munți și Dunăre, pe nepotul lui Actum la venirea Ungurilor, il aflām in Muresiana, unde 18 ani domneșce in pace edificând monăstiri și intārindu-se pentru a putē resistă dușmanului.

Cumcă acest oraș, sub domnirea romană a avut o cultură și o desvoltare nu se pōte tăgădūi și din

aceea inprejurare; că barbarii se abătură adese aci și barbarul nu căută alta decât draga lui pustiire. — Aci a putut află un comerțiu de grâne, nenumerate vite și o industrie a timpului.

Muresiana aparține Daciei așa numită Panonia II-a seu Sirmiului, unde cu totă posibilitatea eră reședința unui episcop de rital grecesc și care domină părțile Timișanei până la Rusava.

Cu venirea Ungurilor istoria acestor locuri in-cepe a fi mai clară mai cunoscută, de o parte, pen-tru că invasia lor deșteptasă temerea imperiului Bi-zantin, er de alta parte popórele din ambe Daciile harținite, jefuite și călcate de unguri, incepură a se deșteptă din letargia lor, și a săntrepune pentru esis-tința lor amenințată, da venirea Ungurilor in Teme-sana Claudiu domnul țerii resistă cu bărbăție, și in fine neputend să lupte contra curențului, a primit cu dușmanul óre care alianță, care alianță a durat până pe timpul Sftlui Stefan. — Venit ob-viam eis Claudiu dux illius patriae cum magno exercitu aequi-tum ac peditum... Tot Anonimul đice: In diebus illis erat quidem princeps in Urbs Morasiana nomine Actum potens valde qui secundum ritum Graecorum in civitate Budiu (Vidin) fuerat baptisatus, qui nimium gloriebatur in virtute et potentia sua. Regi autem Stephano honorum nimine inpendebat, confidens in multitudine militum et nobilium suorum supra quos dominium exercebat aequorum etiam militum habeat innumerabilem (Anno: CXXXIII)

Temeșana și părțile dela Mureș 18 ani dela ocu-parea unгурescă a putut să se folosescă de dreptu-rile sale; póte și din causă, că nēmum maghiar la venirea lor mai mult peregrinau după prăđi prin țerile germane și cu noua lor patrie se folosieau nu-mai intru atăta, că in lipsa de esistință și periclu, puteau să alle un adăpost la popórele deja dedate cu munca, căștigul și cu atare popóre nomade fugitive: er de alta parte domnul țerii își alėsă de reșidința castrele dela Mureș, care eră o întărire fórte cu greu a se atăcă, avend riul de o parte, er de alte părți eră incunjurată cu păduri, bălți și trestišuri. Vedem pe Actum putinte, spriginit de o armată considera-bilă, avend o aristocrație și o avere nenumerată, ce-i aredică respectul și ambițiunea de a rumpe cu ali-anța unгурescă. Incepă a domni nedependent, adună chiar și vamă dela aducătorii de sare din ocnila Transilvanii și primind religia creștină in Vidin a dat a se edifică monăstiri, cari la tóta întemplarea pe acelea timpuri serviau de instițiuni culturale. Avea pe lângă acestea o armată, de pedestrii și ga-valerie, cu care pusă in temere pe regele Stefan care singur nu mai șcieă că marginile țerei sale, unde se mărgineșce. Actum ca domnitorul Timișanei dela 994 până la 1012 stăpâneșce independent, și decă generalul seu Cenad nu devine trădător, acest dom-nitor pré intelept și putinte dădea alta direpțiune po-litică soțială poporului românesc. Inse frica pré mare a regelui Stefan și trădarea lui Cenad pusă capet la tóte aspirările naționale.

Cine a fost acel Claudiu și nepotul seu. Actum, cine a fost nenumerata lui nobilime, despre tóte ace-srea istoria tace. Dar din conecsul istoriei se póte conchide cu posivitate, că aci la estremitatea Daciei prefectii folosandusă de incurcăturile și slăbanogia Bizanțului, au format un ducat independent cu óre care ereditate din familia Claudiană. Eră nobilii și spriginitorii tronului erau descendentii aequiților co-lonisați și naturalisați aci. Dar acésta nobilime a trebuit mult să diferă de acelora veniți dela Roma. Șciu că acestea colonii prin nenumeratele invasii bar-bare au fost espuși la multe eventualități și primejdii și așa și cultura lor a trebuit să fie, intru a mani-

pulă arma; și grijă de a pune in siguranță familia. Cine óre pe acelea timpuri s'a mai cugetat a cultivă șciința, seu cum se afirmă și se pretinde din partea contrarilor, — să aredice monumente? căci și cele aredicate le privieau in ruină devastate de Goți, Avari, Huni etc.

Cumcă atât aristocrația lui Actum a decăduť in cultură, nu póte fi nici o dubietate, mai cu sémă decă luăm in considerare, că părțile extreme ale Da-ciei aci la Muresana aveau o comunicare fórte difi-cilă cu Bizanțul; pentru aceea se vede, că Actum după ce se întări, a inceput a se ingriji și de cul-tura intelectuală edificand nenumerate monăstiri in capitala Temeșanei.

Domnul Temeșanei cât a putut să fie de pu-tinte și organizat intru ale sale se póte constată și din acea impregiurare, că după ce sftul Stefan regele Ungurilor se convinsese de starea dușmănosă a alia-tului seu din Muresana, prin intrigi și promisiuni a șciut căștigă prietenia generalului Cenad, care sub pretest de persecutare a refugiat dela Muresana la Estergom, unde descopere tóte aspirățiunile domni-to-rului seu, despre cari Stefan deja avea óre cari cu-noșcință. Cenad eră un general isteț și eră de o esperință rară, pe lângă aceea avea o ambițiune de a posede averile nenumerate a stăpănului seu, și aspiră a domni in locul lui Actum. Regele Stefan primeșce alabil pe Cenad și la descoperirile lui nu-mai decă dá la dispozițiunea lui Cenad o armată insemnată, și acesta fără veste plēcă contra lui Actum cu care, ajungend in părțile Nagentului aprópe de capitala Muresana, se bate, unde brava armată alui Actum bate armata regelui și pe acésta o fugăreșce până in părțile Tisei, unde in trestišul Cuchirului se ascunde. Armata maghiară devine infrântă și Actum remăne invingator.

Reușita resbelului dela Nagent denotă, că Actum deja eră bine organizat și avea o armată bine disci-plinată, care ia lăcut posibilu a invinge armata lui Stefan regelui unğuresc probată și devenită chiar te-merare in tóte părțile. Dar acésta victorie nu rē-mase mult timp in mânila lui Actum, pentru că, ce nu ia succes dușmanului a stórcu cu bărbăția, a luat-o cu vicleșugul. Actum încă devenisă pré in-credut in forțele lui și victoria dela Nagent se vede a-l fi făcut pré incredut. Peste nópte s'a dat la un dormitaj, ce ia costat vieța și perderea armatei.

Anonimul băsat pe tradiții enareză desastrul acesta in modul următor: Cenad după infrangerea dela Nagent cu restul armatei ce-i mai remăsesu ur-mărit de Actum, s'a retras in părțile Sorigului și Oroszlamosului. (Maidanul de ađi.) Aci lui Cenad peste nópte i s'a prezentat in vis Stul George in forma unui leu, care stăndui inante il consiliașă, ca să se deșcepte cu grăbire și punenduse in fruntea armatei sale să dee năvală asupra castrelor dușmane și pe Actum și pe tóta armata lui o va allă dormitand: pe acésta in modul acesta o va nimici. Cenad deș-teptanduse a adunat restul armatei și a plecat să-și implinescă datoria promițind S. George, că decă va invinge pe contrariul lui, i va edifică in onóre mo-năstire. Cenad in međ de nópte plēcă ruganduse pe greceșce: »Christeleison Chireleison«, și aievea in cas-trele lui Actum toți dormitau. Li dá năvală. Se face un macel formal. Actum se apără bărbăteșce inse un ostaș, cu numele Gyula i tae capul, la care armata lui dá dosul și lasă cāmpul plin de cadavre. Cenad apoi ca semn de invingere trimite capul lui Actum regelui Stefan la Estergom, care il lasă să se pórte pe stadele orașului și ca un spectacul și trofeu mai multe țile il pusă pe o poznă pe zidul capitalei unde stăpânea Sântul Cenad făcenduse điuă lasă a

D o l o r o s a .

se inmormintă cadavrele celor căzuți în catedrala capitalei, cari osăminte sau putut vedé până la reconstruirea bisericei rom. cat. edificată la 1878. O atare calamitate, putem dice decâtosă neglijință, făcú capet unei armate, unui popor, care își recăstigasă independența cu atâta bărbăție, — și cu acesta Temeșana devine cucerită, și șirul domnilor sei se șterge din istorie. Mureșana devine ocupată, unde Cenad lasă să se schimbe tóte după placul regelui. Mureșana primește numele lui Cenad. Instituțiunile de ritul grecesc se prefăce în latin; călugării greci se scot din monăstirea S. Ion Botezătorul. În locul episcopului grecesc se trimite Stul Gherardt. etc.

Cenad după ce devenisă în modul acesta stăpân peste ale domnului seu, ca să-și împlinescă promisiunea dată S. George, edifică monăstirea dera Oroszlámos, unde adăposti călugarii de ritul grecesc scosi din proprietatea lor.

(Va urmă.)

V. Grozescu.

Ah! măritați-me!

Comedie-vodevil în 1 act.*

Porsónele :

Lăzăreanu (45 ani).

Natalița, femeia lui (20 ani).

Costică (26 ani).

Zambila, vâra lui Lăzăreanu (35 ani).

Un salon de țără, deschizinduse într'o grădină. Uși laterale. În fund, la dreapta o sobă cu pendulă pe ea, etc. La stânga o feréstă. La stânga o mäsă mică, cu scaune; la dreapta un dulap cu un paneraș de lúcsu.

Scena I.

Natalița, șede și lucréză o pungă. Costică intră repede prin fund.

Costică. Ah! draga mea Natalița!

Natalița. (Sculându-se.) Vai de mine!

Costică. Nu te teme de nimic... bărbatul dtale nu-i aici... ș'apoi ce pericol ar putea fi? un om așa de nepăsător, așa de liniștit!.. și care crede tot ce i se spune!..

Natalița. Dle Costică...

Costică. Dar știi bine că eram cât pe ce să meucid când ai fost măritată cu de-asila cu Lăzăreanu...

Natalița. Să te uciți?

Costică. Dēcă nu m'am ucis, asta-i pentru că am scopurile mele particulare... și m'a susținut speranța... am călătorit șese luni... și inchipuindu-mi că ești prea nēnorocită, — m'am hotărit să viu aci să te întâlnesc...

Natalița. Eu, nenorocită?

Costică. O! șciu bine că ești nenorocită... cu un om mult mai bătrân decât dta, care nici nu te bagă în sēmă...

Zambila. (De afară.) Nataliço!..

Natalița. Ia sēma... vine verișóra mea Zambila! (Se așeză lângă mäsă.)

Costică. Aha! duduca Zambila! domnișóra de pe timpul rușilor cu cödă...

Natalița. Plēcă dar de aici.

Costică. Să plec?... ei bine, te ascult: dar ca preș al ascultării mele... uite... punga acēsta... lucrată de mănúșițele matala...

Natalița. Dle Costică!

Costică. (Luând punga.) Mi-o dai!

* După M. Fournier și Alphonse.

Natalița. Ba nici de cum.

Costică. Mersi! grand merci! (Sărută punga cu transport și dispăre.)

Natalița. Dar te rog dle... (Zambila intră; Natalița caută alt lucru în paneraș și pare a fi prea ocupată.)

Scena II.

Zambila, Natalița.

Zambila. Veniam... frumoșica mea... (Atin-gēnd pe Natalița ce se prefăce a n'o vede.) Nataliço!..

Natalița. Ah! m'ai spēriat!

Zambila. (Miorlăitor.) Eu, să te spării? dor nu sūnt mama Pădurei... Ei, dar cum me găsești în ast' diminēță?

Natalița. (Sculându-se.) Bine... prea bine!

Zambila. Dar nici nu ți-ai aruncat ochii la mine.

Natalița. Și ce are a face... Dta ești totdeuna fórte bine... chiar prea bine... mai ales când te îmbraci în fiecare diminēță, aici la țără, cu o toaletă de bal...

Zambila. Ei, veđi, nu știi ce ți se póte întâmplá! de o pildă: vizituri de prin vecini... Musu Costică...

Natalița. Dl Costică?

Zambila. Da, care șede 'n gazdă la cucona Jeni Cărpilă, din dosul nostru...

Natalița. Da, da...

Zambila. Ș-apoi... vorbind între noi, eu am cam ghicit scoposul lui!

Natalița. A! ai ghicit?... ce?..

Zambila. Nimic mai ușor, dragă: — dar ce-i dice tu de cuconul Lăzăreanu, care-și inchipuește în crierii dsale, că eu n'aș putea răpi inima unui cavaler!

Natalița. (Respirând.) Pe dta?... de dta va să dică ș-a pus ochiul dl Costică?!..

Zambila. Pe cine altul dór?... mai e p'aici vr'o alta domnișóra — demoazelă afară de mine?

Natalița. Tocmai! (Aparte.) E smintită reu!

Zambila.

Când me vede inima-i tresare,

Peptu-i tainic arde 'n foc!

Me privește cu inflăcărare,

În cât par trăsniță 'n loc!

Tu singură știi mai bine,

Cum s'aprinde el de dor,

Căci numai când sūnt cu tine,

Ochii lui imi jur amor!

Dar mi se pare că nici tu nu pricepi nimic... ca și bărbatu-teu: sermanul de el: de când s'a lasat de advocație ca să se facă vier, nu mai póte cuprinde în raționul lui de cât doue pasiuni: popicele și colecția de judine și găugăni.

Natalița. Intr'adevăr... de câtva timp... abia își mai aduce aminte de mine!.. tótă ziua inșiră câmpii.

Zambila. Și eu îți slujesc drept demoazel de compănie! — Asta-i un lucru fórte plictisitor pentru o persónă tinēră și fragedă... așadar, îndată ce sora-ta se va mărită...

Natalița. Sora mea?... Sermana Pincuță! vis'a și ea ca multe altele... o căsătorie din amor.

Zambila. Da, cu nepotul unui căpitan, prieten cu Lăzăreanu... Ah amor! amor! — cine te póte pricepe mai mai decât mine! Ah!

Natalița. Dar rudele tinērului, cer zestre mare...

Zambila. (Tainic.) Și are să capete zestre acēsta.

Natalița. Cum? ce dici?

Zambila. Pst... Să te faci că nu știi nimic!.. o surprinsă?..

Natalița. O surprinză?..

Zambila. Ți-le trecute, dl Lăzăreanu s'a dus la Iași, ca să vorbească cu familia...

Natalița. Ei și?

Zambila. Și zestrea care lipsea surorii tale a promis s'o deie el... in numele teu...

Natalița. S'ar pute?

Zambila. Și chiar pe astăzi el așteptă un prezent de nuntă!

Natalița. Cum? bărbatul meu?

Zambila. A! are o inimă foarte bună; cu toate că nu-i nici de fel politicoș cu mine: inchipueșteți, că nu vrea să-mi dică altfel decât verișora lui!

Natalița. Ei ș-apoi?... nu ești...

Zambila. (Primblându-se.) Ei me rog! Văr și verișoră, au aerul că sînt de aceeași vîrstă! el are vr'o 45 de ani... și eu... am tot dreptul să-i dic: moșule!

Natalița. (Trecînd.) Nu știu ce să mai dic! pe când eu îl credeam nepăsător, egoist! — el se gînde la fericirea surorii mele... etă dar pricina deselor sale călătorii... dar acum unde-i el?... aș voi să-i mulțămesc...

Zambila. Pst! frate dragă!.. ni-am prea intins cu secreturile!.. asta-i păcatul nostru, a fetișoanelor să nu putem ține nimic ascuns... Dar pentru Dzeu, fă-te că nu știi nimic!

Natalița. Decă voești... fii liniștită!..

Zambila. Am auzit bătînd douespredece! me duc să-mi isprăvesc mai degrabă toaleta!

Natalița. Er!

Zambila. Am să mai pun câteva floricele la cap, câteva garofe amestecate prin bandone, ca să pară capul meu a o câmpie impodobită cu tot felul de frumuseții... nu-i așa că-i poetic?... La revedere mătușică!

Me duc să me 'npodobesc,
Și când vecinul va veni,
In ochii sei să strelecesc
Amorul lui spre a-i răpi!

Natalița.

Du-te să te 'npodobești,
Și când vecinul va veni,
In ochii tu să strelecești,
Amorul seu spre a-i răpi!

(Zambila ese prin stînga.)

Scena III.

Natalița singură.

O! ce faptă nobilă și generoasă! mulțămită bărbatului meu, se va îndeplini și visul fericit al surorii mele! Și eu îl vinovățiam! De-acum voi ști să-mi repar greșelile... Er cum?... Curtenirea ce mi-o face Costică... amintirea trecutului... un fel de farmec ce-mi impune asupra voinței mele... Și mai dinioare el a pus mîna pe acea pungă... fără voiea mea... să fie ore într'adevăr fără voiea mea?... Pote aceste me neliniștesc... Să am ore slăbiciunea de a-l iubi?... O nu! Dar însfîrșit trebuie că caut a me împotrivi bine contra ori-cărei intimplări... și bărbatu-meu nu se gîndește de loc... cu colecțiunea lui de insecte!.. nici cea mai mică bănuielă!.. orb și surd... un adevărat filosof!.. nici odată, in momentul pericolului, el nu e de față. (Vedînd pe Costică intrînd.) Er el!..

Scena IV.

Natalița, Costică.

Costică. In sfîrșit mama pădurei te-a părăsit! ce scorpie neimblîndită!

Natalița. Dle Costică, de sigur că te-ai întors ca să-mi innapoesteți...

Costică. Acesta capodoperă lucrată de degețelele dtale?... Ah! cere-mi mai degrabă viața... O! eu nu sînt un amant ca toți ceilalți! Pasiunea mea este atât de puternică, încât, decă mi-ai porunci ori și când să fug dinainte-ți...

Natalița. Ce ai face?..

Costică. Nu m'aș clinti de pe loc!

Natalița. O Dîmne!

Costică.

Eu protest in gura mare
Contr' asprimei ce-mi pătrezi,
Ș-oi să lupt cu 'nverșunare
Făr' să me descurăgezi;
Ori și unde te vei duce
Pașii tei eu voi urmă,
Chiar de-aș ști c'o să m'apuce
Scaraoski 'n ghiara sa.

Natalița. (Aparte.) Ce încăpăținare! ce să me fac?..

Costică. Ah! Scumpa mea Nataliță!

Natalița. (Dînd înderăt.) Dar dle, te rog...

Costică. Nu-ți fie frică! — sîntem in cea mai deplină siguranță! — De ce te temi?... Scumpul amic Lăzăreanu e atât de incredător...

Natalița. Ei! Cine știe?..

Costică. Dar e scris in fața lui...

Natalița. Dar decă ar putea bănuii...

Costică. Vorbă să fie!

Natalița. Nu e o vorbă golă cea ce-ți spun, — și mi se pare că a venit și vremea să-ți vorbesc limpede și curat. (Aparte.) Așa cred c'am s'o scot la capăt!

Costică. Dar ce-i?

Natalița. (Misterios.) Ascultă-me... decă am ramas aci, așteptându-te, a fost că aveam să-ți fac o mare destăinuire... Vai! Dle Costică, te-ai înșelat foarte mult asupra bărbatului meu... Află dar că el e cu mult mai prevădător de cât se pare a fi!

Costică. Aidede! el, prevădător! — dar el nu e gelos de cât de colecțiunea lui de gândaci și musculițe!

Natalița. Te înșeli! sub aerul cel preocupat, el ascunde un spirit prea observator, prea fin...

Costică. Aș! dar eu îl cunosc...

Natalița. Și eu credeam a-l cunoște! dar adevărul, dle Costică, este că ai fost mult mai imprudent de cât ți-ai inchipuit; sentimentele dtale, la care ar fi trebuit să-mi închid urechile, au avut resunet și in urechile lui.

Costică. Vorbă să fie! vorbă să fie!.. aș!

Nu-i cu puțință ca el să fie
O mască falsă, un trădător!
Fața-l arată om de omenie
Ce nu se 'nchină la sfîntul Amor!
Să luăm sêma, totuși e bine,
Căci mîța blîndă sgărie reu,
Să nu ne'ncredem prea mult in sine
Ca să nu cădem in lațul seu!..

Dar in sfîrșit, vorbind mai serios... ți-a spus?... ți-a bănuit ceva?

Natalița. Nimic, și tot! cuvinte cu indoit înțeles, — o supraveghere secretă... niște porniri repede, neașteptate...

Costică. Ce spui!

Natalița. Eri, de exemplu, pe când dta erai colo...

Costică. El adormise... și sforăia...

Natalița. (Misterios.) Se prefăcea! Dar apoi, mi-

a spus că a avut un vis... acărui descriere mă făcui să tremur...

Costică. Ce? te amenință poate?...

Natalița. Nu pe mine... ci pe... — Dar dle Costică, dta ești un tinăr galant, — și trebuie să te gândești că nu e bine să tulburi liniștea unei familii, să compromiți o femeie...

Costică. Negreșit...

Natalița. (Repede.) Atunci, nu-mi mai vorbi despre pasiunea dta; nu câtă să me mai întâlnești când sînt singură...

Costică. Dar bine...

Natalița. Ah lasă-me...

Lăzăreanu. (In fund.) L'am prins!

Natalița. Vai! ne șpionă!... (Se despărțesc iute)

Scena V.

Aceiași, Lăzăreanu, ținînd în mână o pânzătoare de fluturi.

Lăzăreanu. L'am prins! de astădată am pus mâna pe dînsul!

Costică. (Ingrozit.) Ai! cum? ce? pe cine l'ai prins?

Lăzăreanu. Indrăcită întemplantă... ei, n'am noroc nici astăzi...

Costică. Ce ții scumpul meu?

Lăzăreanu. Ce păcat! voiam să ve fac o mică surprisă, dta și nevastei mele... De ați dimineta, alerg într'una, me acăț pe copaci, sar peste părăe, arunc prinzătorea... dar, in locul regelui fluturilor, *vespertilio mirabilis*; nu pui mâna de cât pe o phalenă din cele mai comune.

Costică. (Respirînd) Ah! eră vorba de un flutur!.

Lăzăreanu. Da, tocmai așa; de când mi-am părăsit advocăția, etă clientii mei! in fiecare ți dau sama printre ei... Ș-apoi, e flutur și flutur... e cu neputință să-ți espic tôte genurile... ah! ce prilej bun mi-a scăpat din mână!... dar altădată... o să iau sēma mai bine... o să-mi deschid ochii in patru... (I dă mâna.)

Natalița. (Incet lui Costică.) Înțelegi?

Costică. (Ingrijit, incet Nataliței.) Dar... nu șciu...

Lăzăreanu. (Ședînd la drēpta.) Dar unde-i verișora Zambila? când mi se întemplantă ceva neplăcut, me gîndesc indatā la sermana Zambilicā, care de 15 ani caută să vēneze un bărbat... căci vai!...

Când o fetiță-i jună
Amanții o 'ncunjur,
Cu rose o 'ncunună,
Ș-amor etern i jur!
La pōlele-i depune
Înimă și averi,
Căci mințile repune
A junetei plăceri!

Dar de 'ndat ce se părăsește
Flōrea nu mai face haz!...
De fata ce 'nbētrânește
Toți fug fără de ragaz!

Costică. (Aparte, respirînd.) Mulțămită lui Dđeu, el nu bănuiește nimic!

Lăzăreanu. (Sculāndu-se.) Ș-apoi, mai la urmă, să fim drepți: pas de te căsătorește cu o cociobă ce ș-a trecut cu coptul! ca să induri sōrte vecinului Antonaș. Inchipuește-ți că nevēsta lui e așa deplină de spirit, incāt l'a făcut pe el să pērdă și puținul spirit ce-l avea mai nainte!

Costică. Ce conversație anapoda! (Tare.) Dați-mi voe...

Lăzăreanu. Inchipuește-ți, că mai adiniōră, me pusesem la umbră in dumbrăviōră... și ce să zăresc

pe cōsta viei?... duduca despre care-ți vorbeam! Da, am recunescut-o că eră ea. — precum aș fi recunoscut pe nevēsta-mea; și alătura cu dēnsa un tinarel, un frumos junel; ce aducea la fată cu dta! tocmai!... Când m'ai zărit, s'au despărțit repede... dar eră prea tārđiu... audisem multe... A! ha! ha!... ei bine, dar voi nu rideți?...

Costică. Inaintea dōmnei...

Lăzăreanu. (Incet.) A! ai dreptate!... bărbații n'ar trebui să vorbescă nici odată astfel de lucruri, — inaintea femeilor... se ține că asta atrage câte-o nenorocire, — ori norocire pentru voi, domnilor ștren-garași! a ha! ha! nu me indoesc că și tu imi indrugi multe și mērunte, — hoțule!

Costică. (Sforțāndu-se să ridă.) Ha!... ha!... (Aparte.) negreșit că me țicnește... (Tare.) Cāt despre mine, decā-mi dai voe să me espic in acēstā privință, eu cred că e fōrte greșită ideia de a luā niște simple convorbiri fantasiste drept niște bănueli fără nici un fond...

Lăzăreanu. Vrei să ții asta pentru vecinul Antonaș?

Costică. Ba pentru tōtā lumea... Cu tōtē aparentile, noi de multe ori sîntem fōrte nevinovați... dar bărbații își es din minți...

Lăzăreanu. Antonaș nu ș-a eșit de loc din minte... căci nici un habar n'are... dar cāt me privește pe mine, eu n'am obiceiul să visez cānd sînt trēz, și mulțămită lui Dđeu am niște ochi fōrte ageri...

Costică. Dar cānd bănueli de felul acesta se ivesc, eu cunosc datorია unui om de onōre: el trebuie să se indepărteze imediat. (Sue scena.)

Lăzăreanu. Tocmai!

Natalița. (Aparte.) Mijlocul meu a reușit!

Costică. Imediat!... (Își ie pālăria.)

Lăzăreanu. A! nu remāi ați la mēsă cu noi?

Costică. (Mirat.) A! cum?... dar... intr'adevēr... cu plăcere... decā...

Natalița. Dar dl Costică mi-a spus că vrea să plece ați la Iași, unde trebuie să se presinte ministrului de justiție, care sosēște ați acolo, — spre a-i cere un post.

Lăzăreanu. Atunci se schimbă vorbă! Afacerea mai nainte de tōte... du-te la treburile dta.

Natalița. Da, du-te la treburile dta; noi îți dăm tōtā libertatea. (Trece.)

Lăzăreanu. Așā... Până cānd ți-i face toaleta scumpa mea, eu me duc să numezotez și să pun elicheta la noua mea Phalenă... până la ora popicelor. (Incet lui Costică.) En ascultă, decā te întâlnești cu nevēsta vecinului... ista și eu, — cu vecinul, fă-te că șciți nimic! Veți că, cu tot aerul lui cel blānd, nu șciți ce să pōte întemplantă... Decā el ar bănui ceva... Dar de sigur că nu bănuiește nimic... numai eu pot avea niște ochi ageri ca ai unui bursuc...

Lăzăreanu și Natalița.

Vēd că ești grăbit prea tare,
Și voești dar a plecā,
Deci nu-ți facem supērare
Nu vrem a te reține!

Costică.

Da, da, da-ș grăbit prea tare,
Și voesc eu a plecā,
Dar nu-mi faceți supērare,
Dēc' aici ma'ți reține!

Lăzăreanu.

Adio! și ai speranță;
Că in scop vei reuși!

Natalița. (Aparte.)

Acum cred cu siguranță

Că în minți ș-a reveni!

Lăzăreanu. (Lui Costică care ese.) Călătorie bună.

(Costică vrea să vorbească Nataliței, care-i face semn să ia sēma; ea ese prin drēpta; Lăzăreanu prin stānga.)

(Va urmā)

N. A. Bogdan.

Consiliul celor trei din Veneția.

(Schită istorică-culturală.)

(Incheiere.)

Unul dintre cei dintēi, care a cădut victimă tribunalului acestuia, compus din trei bărbați, înainte încă de a se numi ei inquisitori de stat, a fost dogele Marino Falieri, în etate de 76 de ani. Mai întēi ațitat prin obrāznicia lui Michail Steno, unuia din consiliul celor trei, față cu soția sa tinēră și frumoasă, s'a conjurat el cu câți-va ōmeni din clasele cele mai inferioare populare, pentru de a se resbună asupra unei aristocrații, acārei superbiā și forță tiranică le uria el deja demult din adēncul inimei sale. Nōptea din 15 aprilie 1355 erā hotārită pentru uciderea celor mai nobili din Veneția, cari singuri numai erau indreptățiti a ședeā în consiliul celor 40 și celor 10, și acēsta faptă avē să se incoroneze prin schimbarea constituției în interesul poporului. Darā în ziua precedentă simțirā consilierii prin șpionii lor de complotul acesta. Pe părtașii din popor au lāsāt să-i spēndure indatā, și pentru de a judecā pe dogele, și-au mai adaos judecātorii un numer insemnat dintre nobilii cei mai renumiți. În ziua de 17 aprilie fu decāpitat Falieri în curtea palatului dogelui. Astfel a arētat tribunalul acesta printr'un esemul infricoșat de justiția grabnică, că și cea mai înaltă persoană de stat pōte picā sub mānile sale. Afarā de aceea s'a observat de atunci înainte ca regulā în Veneția, a nu alege de doge pe unul, care avē o soție tinēră.¹

Altui doge Francisco Foscari i s'a întēplat, cā secretariul celor trei i-a oferit în genunchi și cu venerațiunea recerută decretul, prin care s'a condamnat la mōrte fiul seu pentru periclitarea statului și dogele n'a putut opri esecutarea sentinței.²

Un nobil tinēr. Giovanni Moncenigo, s'a lāsāt sedus în ușorātatea minții sale. a descārcā în opera din Veneția dōue impușcături de pistol asupra fraților Foscari, vulnerādu-i pe ambii. El a fugit indatā. Inzādar au fost tōte încercările, a face pe consiliul celor trei să-l agrāțieze pentru tinērēta sa, căci numerā abia 22 de ani, și pentru meritele nēmului seu, din care a fost eșit deja patru dogi. Tinēra sa soție s'a rugat pentru dēnsul și și Foscari inși-și s'au întrepus pentru dēnsul. Consiliul celor trei a remas neclintit, și sentința edatā de dēnsul a fācut să tremure aristocrația venețiană. Cāci ei l-au declarat pe Moncenigo de inobil și l-au condamnat la mōrte »in contumaciam.« Mcșile sale furā confisicate, chiar și acele, ce avē să le capete, și tōte contractele, ce le-a fost stipulat în ultimele șese luni, la cari s'a numerat și cel de căsătorie, furā declarate de nevalide. O remunerare insemnată și ștergerea pedepsei dictate pentru ori ce fel de crimă, fie pentru sine, fie pentru altā persoană, s'a promis aceluia

care il va aduce viu sēu mort. Tōte comunele din provincie cāpētarā poruncā a-l urmāri și a-și desvoltā puterea pentru de a-l prinde, de se va arātā pe teritoriu lor, la din contrā, se vor pedepsi autoritāțile lor cu galere. Nici un supus al republicei și nici o rudā a condamnatului n'avē voie să-l vedā, nici să vorbească cu el, sēu să-i scrie, ba nici să intrētinā vr'o relație cu el, sēu să-i ajute, decā nu voiā să se espunā confisicārei averii sale și unei pedepse de 10 ani galere cu lanțuri pe picioare. Cine ar fi vorbit în favorul seu avē să se pedepsescā cu o pedepsă în bani de 2000 galbeni, și ca să nu se ivescā nici de fel posibilitatea de a se ameliorā ōre când acēsta sentință infricoșatā, se declārā ca de irevocabilā și se intāri cu adaosul pedepsei esilului pentru cel ce va greși contra ei.¹

Se vede cā consiliul celor trei, ca cel mai înalt tribunal criminal, voiā să aparā într'o luminā inspāimentātōre atāt nobilimei, care compunē în Veneția casta domnitōre, cāt și poporului, pentru de a-l spēriā de ori ce încercare revoltātōre. De acea observā el principiul a nu schimbā nici odatā o sentință emisā, nici a o anulā printr'un act de grație. Prin acēsta voiā el să documenteze infalibilitatea tribunalului seu.

Chiar și în casuri, unde se dovedia greșala inquisitorilor, sēu în casuri de nedreptate bātātōre la ochi, sēu de asprime esageratā în sentințele edate, nu revocau ei nimic, ba chiar încercarea a se rugā pentru ameliorarea vr'unei sentinți, erā împreunatā cu pedepsă, fără escepțiunea membrilor familiilor celor mai înalte și mai insemnate. Cāci acești trei nu suferiau să-și incuviințeze cineva o criticā asupra activității lor misterioase, să fi fost acela doge, consilieriu sēu alt careva stimat și emeritat din stat.

Inse mai jalusi în privința dreptului lor de neresponsabilitatea infalibilā se arētarā ei față cu tribunalele civile, de cari erau trei, și acāror membrii se alegēu dintre consilieri. Ei nu se sfiau, decā nū li convenia o sentință a judecātoriei civile, sēu decā li pārea ca periculōsā pentru siguritatea statului, a o desredicā, mai cu sēmā prin aceea, că făcēu nevēdūtā persoană, prin acārei inițiativā s'a emis acēsta, fie acēsta a acuatoriului sēu a acusatului. Un semn, și el se aruncā în pivnițele suterane, sēu într'o odaie sub acoperemēntul de plumb al palatului dogelui. O poruncā profosului temnițelor, și nenorocitul se aruncā sugrumat în canalul, a cārui apă tulbure trecē spre lagune, spēlānd pāreții temnițelor suterane. Mōrtea erā cu ei și în servițiul lor, numai decā o convocau în numele trinității tribunalului, pe care il compunēu. Și unde erā vorba a sustinē ordinea în Veneția, sēu a-l delāturā pe un suspicios politic, care pōte conspirā în provincie în legăturā cu un stat invecinat în contra statului propriu, sēu decā cere lipsa a terorisiā mulțimea printr'un sāngeros de justiția, acolo nu șovāiau ei a porunci să se esecute sentința lor sāngerosā fie în public sēu în secret.

Printului de Craon, care se aflā cu visita în Veneția i s'a fost furat punga cu bani. În mânia sa se scāpā el și vorbi reu asupra poliției venețiane, dicēnd între altele și acēsta, că poliția s'ar ocupā mai mult cu șpionagiul streinilor, de cāt cu siguritatea lor. Cāteva zile dupā aceea cālētōri el. Depār-tāndu-se gondola, pe care se aflā, numai cāțiva pași de malul venețian, stăturā gondolierii de-odatā în loc și întrebāndu-i el ce este, i respunserā spēriați, că nu li e conces a merge mai departe, căci naia poliției cu signalul seu roșu li ține calea și să apropiā repede de ei. Aducēndu-și printul aminte de vorbele

¹) Schmidt Weissenfels: »Die drei Schrecklichen von Wenedig«, pag. 120—121.

²) Carl Conrad: »Aus dem Reiche San Marco's«, pag. 340.

¹) Schmidt Weissenfels »Die drei Schrecklichen von Wenedig« pag. 121.

sale neprecaute, se spăria, a fi spus fără scut aice între ceriu și mare perfidității unor bravi venețieni. Și într'adevăr. naia se opri lângă densesii, și conducătorul ei invită pe prinț a se scobori din gondolă și a se sui într'a lor. Vrând, nevrând, trebui el să cedeze provocării.

— Domnul meu, il avorbî indată un bărbat pe bord, nu ești domnia-ta prințul de Craon?

— Da!

— Nu te-au prădat pe domnia-ta in vinerea ultimă?

— Da, signore!

— Care sumă ți-au furat?

— 500 de galbeni.

— In ce se aflau ei?

— Intr'o punguță de mătăasă verde.

— Ai domnia-ta in suspiciune pe cineva, care se fi comis furtul?

— Am pe un servitor, pe care l-am acordat aice in Veneția.

— L'ai cunoșce eră-și?

— Negreșit!

Indată redică bărbatul fioros o mantă vechie, ce-i zăce la picioare și sub care eră ascuns un cadavru. In mâna cadavrelui se află o punguță verde.

— Aice-i! dise agentul consiliului celor trei.

Aice ți-s banii, iei inapoi și călătoreșce mai departe. Dară insamnă-ți, să nu-ți mai calce piciorul într'o țără, despre a cărei guvern ai vorbit așa de reu.¹

O asemenea istoriără cetim in »Fermecătoriul« de Schiller. Prințul care apare aice, fu ofensat într'o cafenea pe piața sf. Marco de cătră un venețian, și temându-se de amerințările lui, se exprimă timid in public in privința acesta. Indată după acesta l-au apucat câțiva servitori ai invecșitiunii statului pe sus in mijlocul lor și l'au dus până la canal. Aice i așteptă o gondolă, in care l-au necesitat să se așede. Inse inainte încă de a se sui cu amicul seu intrênsa, li s'au legat ambilor ochii. Apoi l-au condus servitorii invecșitiunii pe câteva trepte de piatră in sus, printr'un coridor lung, de-asupra unor pivniți, precum conchidêu ei din ecoul multiplu, ce resună sub picioarele lor. In fine au ajuns la o altă tréptă, pe care s'au scoborit 26 de scări in jos. Aice li s'au deschis o sală, unde li s'a luat și legătura de pe ochi. Ei se aflau in mijlocul unor bărbați bătrâni și venerabili, toți imbrăcați in negru. Intrêga sală eră zăbătută cu postav negru și slab luminată, și o tăcere mortală domniă in intrêga adunare; tôte aceste erau de un aspect inforător. Unul dintre mosnegi, bagsemă conducătoriul invecșitorilor de stat se apropiă de prinț, și-l intrebă într'un ton solemn, pe când pe de altă parte tărăiau pe un venețian:

— Cunoșci in bărbatul acesta pe acela, care te-a ofensat in cafenea?

— Da! respunse prințul.

Apoi se întorse mai marele invecșitorilor cătră captiv.

— E acesta persóna pe care ai poruncit să o ucidă ađi séră?

Captivul nu putu negă.

Indată se deschise cercul, și spre spaima sa vedu prințul sburând capul venețianului de pe trunchiu.

— Mergi acuma, dise invecșitoriul cu o intonare dubiosă, intorcându-se tot odată cătră prinț și in venitor nu judecă așa de iute asupra dreptății din Veneția.²

Nenumerate sânt istoriäre de aceste, cari caracterisază regimul neclătit prin sute de ani al nobililor

¹ Carl Conrad: »Aus dem Reiche San Marco's,« pag. 341—342.

² Schillers Werke: »Der Geisterseher.«

din Veneția și justiția draconică a acestuia in mărirea sa principală, precum și multele verdicte neomenose, ce le-a emis prin tot timpul, cât a durat. Dară justiția acesta semenă mai tare și mai adese cu justiția unor ucigași, cari au dictat mörtea asupra victimelor lor după părerea propriă și nu după lege, sustinând acesta ca necesar pentru siguritatea statului. In casurile aceste se serviau invecșitoriul statului indată de bravi.

Inse regimul Veneției, justiția și independența statului seu cădură fără gloriă și fără scut de-odată cu triumful poporului in 12 mai 1797, când i-a provocat pe venețieni östea invingătoare a repuelicei franceze să se supuie orbiș! Cel dintei lucru ce-l intreprinseră cuceritoriul franceși fu derimarea temnițelor invecșitiunii. In locul ei redicără ei o tablită cu invecșitiunii:

»Temnița barbarismului aristocratic a consiliului celor trei, desființată prin administrația comună provisorică din Veneția in anul I al libertății italiene, 25 mai 1797.«

In 4 iuniu s'a ars in mod solemn la picioarele unui așa numit pom al libertății și cartea de aur, care conține lista nobililor venețieni, cari erau ađi a ocupa un post in conducerea statului.

»Sic transit gloria mundi!«

Averchiu Macaveiu.

Poesii populare din Moldova.

Föe verde de trei flori,
Döme să nu me omori,
C'am iubit doue sorori;
Cea mai mare n'a știut,
Cea mai mică a fi priceput
C'a fost iute la iubit.
Deschide-ți ferestele
Despletește-ți cođele,
Ca să trecă bun și reu
Să vedă ce-am iubit eu,
C'am iubit pe sub ascuns
De frica celui de sus.

Föe verde trei castale,
Drum pe deal și drum pe vale,
Drum pe la pörta matale
Ș-aseră trecui calare,
Și zëriu rochița 'n pöle,
Cusută cu falbarale
Și scrisă cu mândră flöre
Trandafir bätut nemțesc
Cum focul n'am s'o iubesc,
Înima să-mi recoresc.

Frunđă verde trei masline
Mändro lasă-te de mine,
Când a-și șci că te-ai lăsă
Cinci ocă de vin ți-ași da.
— Măcar să-mi dai vasul ras,
Eu de tine nu me las.

Când tocă la Nicoriță
Eu stam cu puica 'n portiță,
Ș-o țineam de sub-suöră
Și-mi jură pe sfântul söre
Că pe altul nu mai are.

Dea curmezișul țerei românești.

(Iași, Dorohoi, Folticeni.)

O iernă întregă petrecută în vechiul *municipium Iassiorum*, te face ca imediat cu ivirea primelor raze de soare ale primăverii să te gândești a sbură în orice parte îți deschizi ochii, sperând a ustilui un orizon mai larg, mai senin, mai rădător, — căci monotonia lăncezela ce domnește în sus și sus disul municipiului te face să crezi că nicăieri nu s'ar pute întâlni ceva mai plictisitor decât acolea. — De multe ori această părere e înșelătoare: Se găsesc locuri și mai plictisitoare, orisonuri și mai posomorite, și mai nouröse, — dar sufletul oprimatului se mângâie adesea cu o simplă mutare din o celulă în alta, — crezând că cea nouă poate avea ceva mai variat în trênsa decât cea pe care a părăsit-o.

În scurte cuvinte și, Iașul în timpul iernei trecute a fost de-o monotonie rară; comerțul și industria au jucat un rol cu mult mai puțin activ decât în anii precedenți; afacerile publice, împreunate deja de multă vreme, au mers și de astă dată tirîș-grăpiș; progresul intelectual a fost atât de viu, — că viața-i n'a putut fi observată nici măcar cu cele mai fine ochiene. Departele de a se mai înființa ceva institute de cultură, câteva s'au desființat cu totul; reuniunile științifice s'au prefăcut în zero, și în... reuniuni ultra-științifice; din publicațiunile ce apăreau neînțetate în fiecare an, în ieră iernă, n'au mai apărut decât două-trei volume, — ș-acele încă!... Din foile periodice, ce se numerau un decile mai anțerț astăzi se pot numeră cu două-trei — mult patru. Chiar vestite conferențe — (dise și *denii de di*) ce se obișnuiau a se ține în postul mare de membrii fôstei — ș-acum adormitei, societăți ieșane Junimea, a strălucit prin totalul lor eclips... Templul Thalei a vegetat în ierna trecută mai mult decât ori când, fără a sbucni o singură dată din completa amorpelă; ș Sânta Cecilia, a lăsat să i se închidă pleoapele-i, cam fără de voe, de cătră cei ce mai nainte i adresau imnuri măestre în coruri și în soluri, din gâtleje și din unelte măestrite de mână de om.

Fustele și fracurile din când în când a mai stirnând câte-un norișor de colb prin salônele artistice ale Amicilor *Artelor!* — dar și aceste sărituri a petecelor la modă nu mai aveau parcă îndrăsnela timpurilor trecute, — pare că-și dicea unul — altuia:

— Șeți binîșor! nu zaură! luminarea ta dômna Miserie bate la ușa.

Și așa e! pe an, pe lună, pe di ce merge, Dômna Miserie ie cât poate mai mult posesiune în acest oraș, părăsit de toți și de tôte, uitat parcă de însuși cel de sus. Ulițele sale diua 'n-amiêda mare sînt deșerte; comercianții dispar unul câte unul; frunțașii sei locuitori ajung codatî; decă n'aș riscă prea mult mai mi-ar veni să spun că turme. Golici pare a mai fi scăđut ceva din înălțimea lui dela un timp încôce, — așa totul se micșurându-se, scăđend, disparênd.

Și sub această impresiune bolnaviciôsă; în fața acestei oglinđi fioröse, mai poate veni cronicarului gust să descrie ceva? — Să descrii o viêtă veselă, plăcută, sburdalnică! mai înțeleg; stomacul plin și aromatisat, urechea gădilită de sunete armoniöse, ochiul legănat de privesți cu multe coloruri dulci, pipăitul infierbântat prin catifeaua și foșnăitorul atlas al lucului, ușor te face să iai pēna între degete, și

să descrii o viêtă îmbălsămată cu culori chiar mult mai vii decăt o veđi; — dar, când degetele-ți nu pipăe decăt lăicerne zgremțuros, — când vaicărări din orice parte îți străbate la ureche, când stomacul îți ghiorăe, — când privirea-ți nu întâlnește decăt pustiu și jale în giuruți, — ce să descrii? pentru ce? pentru cine? — Êtă pricina că și *Iassiensis* nu s'a mai cređut în stare de a scrie ceva de un timp îndelungat!

Dar *Iassiensis* al dtale va fi devenit vr'un... estra pessimist, — ca să nu đicem altcum! — pôte respunde unul și altul și celalalt.

Se pôte! — Dar atunci, — aș da tot ce posed la sufletu-mi să-mi arête cineva un optimist, în tot tērgul meu! — Đic că dau tot, pentru că știi că optimistul n'are să se găsească și prin urmare eu am să rămân eu acel tot, — care se compune... aprôpe din nimica.

*

Odată cu venirea celor dintēi rândunele, eu pörnii să vêd câteva din centrurile țerei ce nu le vêđusem încă în viêtă mea. Primul popas, fu la Dorohoi, un orașel la capêtul Moldovei de sus ce se megiește dinspre nord cu Basarabia și Bucovina ș seu 6 mii locuitori, în majoritate evrei, formeză populațiunea acestui tîrg. Comerțul și industria (decă scôtem din numer o singură móră cu aburi) sînt aprôpe, — mai mult decăt aprôpe, — nule. Agricultura și viticultura de prin județ hrănește pe »covrigarii« dela tîrg. O viêtă pusniciöse lipsită de ori ce *viêtă*, (erte stilistii că m'am repetat;) un nivel intelectual fôrte domol; un sistem de existență cu totul nesistematic, — căci tôte se rezemă, într'un traiu, pe mănecare, pe bere și pe ședere, — atunci când este ce mănecă și ce bea și unde ședea, ér la caz contrar resumatul dă ca produs: răbdare, post și rugăciune, — ca cea a țiganului din grădină:

— Dă Dômne pară 'n gură, ș-apoi —

— Mi-o și mai mestecă Dômne!

Dar credeți că numai românașii noștri din Dorohoi aștêpt para 'n gură? Nu!.. în tôte orașele și orașelele cari le-am cercetat până acum, cam tot astfel de lucru am zêrit; românașul nostru s'a deprins cu inactivitatea; mânele-i se teme să nu le jupescă și dogorescă; capitalașii, mic și mare, se teme să nu-l irosescă cumva, — și de aceea până una până alta îl rôde încet încetinel, ne urninduse de pe salteaua lui, până ce se trezeșce că de ros nu-i mai rămâne decăt salteaua pe care stă.

În 24 de cêsuri cineva pôte vedea tot Dorohoiul, și afară de o biserică de lemn și una (fôrte îndepărtată de căromiđi) alt nimic important n'are cineva de vêđut acolo ca curiositate.

*

Trecui la Folticeni unde mise promisese să vêd ceva mai diferit decăt în primul meu popas; drumul puteam să-l fac parte cu trenul (dela Leorda la Dolhasca) parte cu trăsură; dar preferai al face tot cu o birjă cu patru bidivii ce păreau cu dreptul că mușcau jăratec și resuflau foc; dela 10 cêsuri dimineța pân' pela 6 sêra, am străbătut distanța dintre aceste orașe, 4—5 poște, am trecut prin vadurile Moldovei și a Siretului, — cu riscul de a face câte o bae — eternă, (în lipsă de poduri, de cari, oblăduirea avea frumöse proiecte,) — ș-am ajuns buni teferi în orașul lui Foltic. — Primul lucru ce te lovește la ochi în acest oraș e strada așa đisă Mare, care începe dela bariera Dolhoscăi și duce până la o altă bariere. Dela prima bariere și până în centru, unde se incrucișază ulițele, aspectul aprôpe a tôte casele (în cea mai mare parte dugheni) e uniform. Case zidite numai într'un rînd și cu cerdacuri formate din arcade

*

tot de zid aparținând clădirei, cu o prelungire a acoperământului. — Acest soiu de case pare a fi zidit... de pe timpul arhitecților importați de Vasile Lupul V. V. Dela respinterea de care am vorbit, înainte, se termină Folticeniul comercial și începe Folticeniul aristocratic! — Nu rideți! Folticeni au și ei aristocrația lor! — Cine ăceia că dl X... ș-a lăpădat opincele la rohatcă și trece fără drept aici de boer de mină întei?!.. Nu-i adevărat!... Dl X... n'a purtat nici odată opinci! — întrebați și pe primarul dela Baia ori dela Sasca! el purtă totdeauna iminii! — Ș-apoi pe ficiorul-seu nu l'a trimes de-a ședut trei luni la Paris și doue la Viena? — Dăcă l'a trimes *ghitel* și s'a întors het-beget *boureaan*, asta nu-i tréba nimăru; — e indeajuns că are titlul de aristocrat! — Așă se adulmecă românul nostru cu titluri și cu ranguri, și uită de opinca, ce l'a ridicat din glod, — ș-apoi într'o bună diminéță ar fi bucuros s'o regăsească... Dar vorbesc cai verđi și eu, — in loc de a descrie ceva măi material din cele ce am vėđut pe unde am trecut. Populațiunea folticeneană se compune din vro șapte decimi ovrei, și restul ămeni, — voi să ăce restul creștini, — adică români, nemți, unguri și alte nații. Mai toți românii cari nu se adăp din budget, se ocup cu agricultura și mici producțiuni casnice, — mai cu sémă creșteri de păseri, rimători, și altele. — In tot timpul anului orașul e într'o monotonie ce semănă a ceva prea lugubru; cu doue săptămâni, numai, înainte de sfântul Ilie, adică cam pela începutul lui iuliu, ămeni se mai desmorțesc, — începe a se vedea venind mutre străine; dughenile deșerte încep ași deschide oblónele, — și... vestitul iarmaroc da st. Ilie (20 iuliu), produce tótă norocirea și tótă bucuria orășenilor și sătenilor impregiuritori. Doue trei ăile înainte și după această serbătóre, iarmarocul e in toiul lui; atunci veđi pe tóte stradele mii de ămeni de tóte mânele și breslele tirguint séu vinđend, negustori adunați din cele mai depărtate județe ale Moldovei, cu tot felul de produse manufacturale, geambași cu câte de ce-doispredece telegari după ei, ciređi de vite behăind și ragând pe platoul cel mare dinspre resărit, — cinciseșe panarame, manegerii, comedii, scrincioburi de cai, ținte cu căștiguri, tarasuri de lăutari, caterinci formidabile cu surle și dobe colosale, etc. etc. Adalmașurile curg in tóte părțile și pentru un testemel ce l'o cumpărat lellica Tofana, bé câte cinci până la cincispredece francușori ca să ude bine testemélul să nu să rupă prea degrabă.

După trei patru ăile dela st. Ilie Folticeni re- intru in starea lor normală... și, — și un cronicar ș-a mánuit odată cu iarmarocul tóta materia sa descriptivă.

Dăcă vor inse visitorii acestui tirg să facă și excursiuni științifico-istorice prin impregiurimi (ceea ce eu n'am făcut din diferite impregiurări) apoi nu departe de acolo e renumitul sat Baia, unde se vėd încă niște mici colțuri de ruine istorice, — cum și un alt sătuleț pe botarul Bucovinei, numit Cornul-Luncei, unde se ăce că cineva se póte instrui mult — in metoda de a inghiți in 6 până la 10 césuri o balercă plină de Mărzen-Bier.

Iassiensis.

D o l o r o s a.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 377. —

Un ideal poetic. . .

Frumósă e femeia când bucuria ceréscă i aduce pe buze surisul ăorilor, dar dóră și mai frumósă când

vėlul suferințelor i adumbreșce fața cu o melancolie intunecósă.

Poetul când o cãntă in starea acésta, intoneză accentele cele mai duióse; pictorul când o zugrăveșce, întrebuintéază colorile cele mai delicate.

Căci ea este cea mai frumósă elegie poetică. Pri- viți-o! Cine ar puté remăné rece?! Pe cine n'ar emo- ționă?!
I. H.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Socoletatea pentru fond de teatru român va avé anul acesta la 13/25 septembre o adunare frumósă in Oravița. Comitetul arangiator lucréază cu zel ca publicul adunat să aibă desfătare. Damele din mai multe părți se pregătesc la balul, ce se va da cu ocasiunea aceea; ér diletanții studiéază piesele ce vor reprezintă.

Teatru românesc in Zărand. Tinerimea română studiósă din protopresbiteratul Zarand a anunțat pe joi 6/18 august o reprezentațiune teatrală, sub conducerea învățatorului Petru Rimbaș in localul societății de lectură din Brad. Aveau să se jóce trei piese: »Un leu și un zlot,« comedie într'un act de D. R. Rosetti; »Polipul unchiului,« comedie într'un act de I. Slavici; »Un tutor« comedie in 2 acte și un tablou. de dna Matilda Poni.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Silvestru Moldovan*, fost profesor la gimnasiul românesc din Brașov, ér acuma amploiat la banca »Arieșana« din Turda, s'a logodit cu dșóra Margareta Cigărean, fiica dlui Ion Cigărean, vice-notar comitatens in Turda.

Morméntul lui Bolintinean. Comitetul instituit la București pentru restaurarea morméntului poetului Bolintinean ș-a început lucrările. Măestrul ferar român, dl Nița Demetrescu, va face grilagiul de fer. Cu facerea bustului poetului și a pedestalului s'a însărcinat eminentul sculptor Carol Storik. S'au orénduit astfel lucrurile, ca in 20 octombre să se pótă face solenitatea desvéluirii bustului la morméntul marelui poet.

Noul principe al Bulgariei. Evenimentul cel mai mare al ăilelor trecute este, că noul alesul principe al bulgarilor, prințul Ferdinand Coburg, ș-a ocupat tronul. Densul a călătorit la finele săptămănei trecute in noua sa patrie, unde a fost primit bine. Mai înteu la Vidin a pășit pe teritoriu bulgar, de acolo a mers la Rușciuc și la Tirnova a depus jurământul. Noul principe a indreptat o notă cătră puterile mari și alta cătră sultanul. Diarele rusești scriu, că Rusia nu va recunóșce alegerea prințului Coburg.

Bal la Nasėud. Studentii năsėudeni dela școlele mai nalte au arangiat acolo la 18 l. c. indatinatul lor bal in otelul »Rahova«; vinitul a fost destinat pentru ajutorarea studenților lipsiți, la școli mai nalte.

Călindarul săptămănei.

Diua șept.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca 11. Ev. dela Mateiu c. 18, gl. 2, a invierii 11.		
Duminecă	9 Ap. Mateiu	21 Rudolf
Luni	10 Mart. Laurentie	22 Gustavina
Mărți	11 Mart. Euplu	23 Elvina
Mercuri	12 Mart. Fotie	24 Bartolomeu
Joi	13 Cuv. Maxim	25 Ludovic
Vineri	14 Par. Michea	26 Samuil
Sămbătă	15 (†) Adorm. Précuratei	27 Rufus

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hűgel in Oradea-mare.